

Cyngor Sir Ynys Môn

Pwyllgor:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	4 Tachwedd 2025
Teitl yr adroddiad:	Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru – Adroddiad Blynyddol Drafft ar Gydabyddiaeth Ariannol 2026 - 2027
Adroddiad gan:	Dyfan Sion Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
Pwrpas yr Adroddiad:	Ystyried cynigion drafft y Comisiwn gyfer 2026 - 2027 ac ymateb i'r ymgynghoriad

1.0 Cefndir

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol oedd yn gyfrifol yn flaenorol am bennu'r lefelau a'r trefniadau ar gyfer tâl aelodau'r sefydliadau canlynol:

- Prif gynghorau – cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol
- Cynghorau tref a chymuned
- Awdurdodau parciau cenedlaethol
- Awdurdodau tân ac achub
- Cyd-bwyllgorau corfforaethol

Yn unol â Deddf Etholiadau a Chyrff Etholedig (Cymru) 2024, cafodd y Panel ei ddiddymu ar 31 Mawrth 2025, ac fe drosglwyddwyd ei swyddogaethau i'r Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru ar 1 Ebrill 2025. Mae'r Comisiwn yn gorff annibynnol a noddir gan Lywodraeth Cymru. O ran cydnabyddiaeth ariannol, mae'r Comisiwn yn gallu gwneud penderfyniadau am:

- y strwythur cyflog sy'n pennu tâl yr aelodau
- y math o lwfansau a natur y lwfansau hynny sydd i'w talu i aelodau
- p'un a yw'r taliadau'n orfodol neu'n caniatáu lefel o hyblygrwydd lleol
- drefniadau o ran absenoldeb teuluol
- drefniadau ar gyfer monitro cydymffurfiaeth â phenderfyniadau'r Comisiwn

Mae'n ofynnol, yn ôl y gyfraith, i'r sefydliadau a restrir uchod weithredu'r penderfyniadau y mae'r Comisiwn yn eu gwneud.

Dyma adroddiad blynyddol drafft cyntaf Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru, sydd ar agor i ymgynghori arno tan 18 Tachwedd 2025. Mae'r Comisiwn yn bwriadu cyhoeddi ei adroddiad terfynol erbyn diwedd y flwyddyn.

Mae adroddiad drafft 2026-27 yn ystyried uwchraddio symiau lle bo hynny'n briodol ond yn gadael y fframwaith heb ei newid. Bwriad y Comisiwn yw gwneud newidiadau sylweddol i'r fframwaith daliadau unwaith yn unig ym mhob cylch etholiadol, a hynny yn yr adroddiad cyn etholiadau llywodraeth leol. Bydd hyn felly'n digwydd mewn pryd i adroddiad blynyddol y flwyddyn nesaf (2027 i 2028).

Mae gweddill yr adroddiad yma'n crynhoi'r penderfyniadau drafft sy'n berthnasol i'r Cyngor hwn.

2.0 Taliadau i aelodau etholedig

Mae'r cyflog sylfaenol, a delir i'r holl aelodau etholedig, yn gydnabyddiaeth ariannol am gyfrifoldeb cynrychiolaeth gymunedol a chyfranogiad yn y gwaith craffu, rheoleiddio a swyddogaethau cysylltiedig llywodraethu lleol. Mae'n seiliedig ar drefn gyfwerth ag amser llawn o 3 diwrnod yr wythnos. Mae'r Comisiwn wedi adolygu'r ymrwymiad amser hwn, ac ni chynhigir unrhyw newidiadau ar gyfer 2026-27.

Mae'r Comisiwn wedi penderfynu ei bod yn iawn cadw'r cysylltiad rhwng cyflog sylfaenol cyngorwyr a chyflogau cyfartalog eu hetholwyr. Golygai hyn gynnydd o 6.4%.

Mae pob uwch gyflog yn cynnwys y cyflog sylfaenol. Ni chynhigir unrhyw newidiadau i'r fframwaith bandio uwch gyflogau eleni. Bydd yr elfen gyflog sylfaenol yn cael ei chodi yn unol â'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE) a bydd yr un cynnydd hefyd yn berthnasol i elfen rôl Bandiau 1, 2, 3, 4 a 5, gan roi cynnydd o 6.4% i bob rôl.

Mae'r tabl isod yn rhestru'r swyddi sydd â hawl i uwch gyflog neu gyflog dinesig yn 2025-26 ac yn cymharu'r holl gyflogau cyfredol â'r cynigion drafft ar gyfer 2026-27:

Rôl / Swydd	2025-2026	2026-2027 (drafft)
Cyflog sylfaenol i'r holl aelodau, sydd wedi'i gynnwys yn yr holl uwch gyflogau a chyflogau dinesig isod	£19,771	£21,044
Band 1:		
Arweinydd	£63,020	£67,079
Dirprwy Arweinydd	£44,114	£46,955
Band 2:		
Aelodau'r Pwyllgor Gwaith	£37,812	£40,247

Rôl / Swydd	2025-2026	2026-2027 (drafft)
Band 3:		
Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol	£29,657	£31,567
Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio	£29,657	£31,567
Cadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion	£29,657	£31,567
Cadeirydd y Cyngor (cyflog dinesig)	£29,657	£31,567
Band 4:		
Arweinydd grwp yr wrthblaid fwyaf	£29,657	£31,567
Band 5:		
Is-Gadeirydd y Cyngor (cyflog dinesig)	£23,726	£25,253

Bydd y cyfyngiad ar nifer yr uwch gyflogau sy'n daladwy ('y cap') yn parhau ar 17.

3.0 Blaenoriaethau'r Comisiwn yn ystod y flwyddyn i ddod

- **Taliadau ailsefydlu:** bydd y Comisiwn yn ystyried pa daliadau, os o gwbl, y dylai prif gynghorau eu gwneud i gynghorwyr sy'n sefyll i gael eu haillethol ond yn aflwyddiannus. Os yw'r Comisiwn yn penderfynu y dylid sefydlu cynllun taliad ailsefydlu, rhagwelir y byddai Llywodraeth Cymru yn gosod rheoliadau i hwn fod ar waith ar gyfer etholiadau lleol 2027.
- **Rolau uwch:** bydd y Comisiwn yn ystyried a yw'r fframwaith presennol o gydnabyddiaeth ariannol yn cydnabod yn briodol ymrwymiad amser a chyfrifoldebau'r rolau uwch. Bydd unrhyw benderfyniad sy'n dilyn o'r gwaith yma'n cael ei gynnwys yn yr adroddiad blynyddol ar gyfer 2027-28.
- **Cyd-bwyllgorau Corfforedig (CBC):** bydd y Comisiwn yn ymgynghori ynghylch a yw unrhyw gydnabyddiaeth ariannol ychwanegol yn briodol i adlewyrchu'r ymrwymiad a'r cyfrifoldebau ychwanegol. Bydd unrhyw benderfyniad yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad blynyddol ar gyfer 2027-28.
- **Aelodau cyfetholedig a lleyg:** Mae cyfraddau cydnabyddiaeth ariannol i aelodau cyfetholedig yn gysylltiedig â'r cyfraddau penodiadau cyhoeddus a delir gan Llywodraeth Cymru ac nid ydynt wedi cael eu huwchraddio ers rhai blynyddoedd. Mae Llywodraeth Cymru wedi dechrau adolygiad o'r cyfraddau hyn a bydd y Comisiwn yn ystyried canlyniad yr adolygiad hwnnw cyn gwneud unrhyw benderfyniad mewn perthynas ag aelodau cyfetholedig a lleyg.

- **Cyswllt â'r Arolwg Blynyddol o Orliau ac Enillion (ASHE):** bydd y Comisiwn yn ystyried a yw'n parhau i fod yn briodol i gydnabyddiaeth ariannol gael ei gysylltu â'r arolwg yma

4.0 Argymhelliad

Gofynnir i'r Pwyllgor ystyried penderfyniadau drafft y Comisiwn ar gyfer 2026 i 2027 ac awdurdodi swyddogion i ymateb i'r ymgynghoriad yn unol â thrafodaethau'r Pwyllgor.

Papur cefndirol: Adroddiad Blynyddol Drafft ar Gydnabyddiaeth Ariannol 2026 - 2027; Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru

[Adroddiad blynyddol drafft ar gydnabyddiaeth ariannol 2026-2027 | CDFfC](#)